

Krónikus hasi fájdalom a háziiorvosi praxisban

*WebDoki Kerekasztal Megbeszélés
2025.10.14*

Dr. Papp Mária

papp.maria@med.unideb.hu

**Debreceni Egyetem,
Klinikai Központ,
Gasztroenterológiai Klinika**

**ÁOK, Belgyógyászati Intézet,
Gasztroenterológiai Tanszék**

**DEBRECENI
EGYETEM**

Krónikus hasi fájdalom – Általános megfontolások

Definíció: olyan állandó vagy visszatérő fájdalom, amely **≥ 3 hónapja** fennáll.

- Háti fájdalom után a **második leggyakoribb fájdalom** (*jelentős funkció- és HRQoL csökkenés*).
- **Nem minden hasi fájdalom gyomor-bélrendszeri eredetű** (*genitourináris traktust, hasfalat, mellkast és gerincet érintő extraintesztinális állapotok*).
- Ún. **alarm tünetek hiányában** a krónikus hasi fájdalom háttérében **jóindulatú ok** vagy **funkcionális rendellenesség** áll (pl. irritabilis bél szindróma [IBS]).
- Diagnosztika:
  - Elsődleges a részletes **anamnézis felvétel** és **fizikális vizsgálat**.
  - A betegség **biopszichoszociális dimenziójának értékelése**.
  - **Diagnosztikai vizsgálatokat** a klinikai jellemzőknek, az ún. alarm tünetek jelenlétének és a tünetek súlyosságának megfelelően kell korlátozni és adaptálni.

ANAMNÉZIS FELVÉTEL

Hasi fájdalom jellemzői

Egyidejűleg fennálló szisztémás vagy lokális tünetek (pl. hányinger, hányás, hasmenés, véres széklet és szisztémás tünetek, pl. láz vagy kiütés).

Társbetegségek és gyógyszerhasználat pontos ismerete (különösen NSAID-ok és opiátok).

Pain Assessment

Mnemonic :- **SOCRATES**

- S** - Site
- O** - Onset
- C** - Character
- R** - Radiates
- A** - Associated Symt
- T** - Time/duration
- E** - Exacerbating
- S** - Severity

Étkezéshez/ székürítéshez való viszonya

FIZIKÁLIS VIZSGÁLAT

Vitális paraméterek

Részletes hasi vizsgálat

(a fájdalom helyének és sugárzási mintázatának tisztázása)

és rektális vizsgálat

Jelentős eltérések kizárás

(organomegália, terime és sebészi akut has, ascites, sérv)

Szisztémás eltérések

(dehidráció, anémia, icterus, jellegzetes bőrelváltozások, sarcopenia, vitaminhiány)

Carnett-jel

(CWAP vs. mély zsigeri fájdalom)

Pain Assessment

Mnemonic :- **SOCRATES**

- S** - Site
- O** - Onset
- C** - Character
- R** - Radiates
- A** - Associated Symt
- T** - Time/duration
- E** - Exacerbating
- S** - Severity

Étkezéshez/ székürítéshez való viszonya

CWAP: krónikus hasfali fájdalom

BIOPSZICHOSZOCIÁLIS DIMENZIÓ (KÖRNYEZETI ÉS SZEMÉLYES TÉNYEZŐK)

Testi fájdalom kifejeződését vagy fokozódását eredményezhetik.

Genetikai tényezők

Korai trauma

Egészségügyi ellátást kereső magatartás

Bántalmazás

Bizonyos életesemények indukáló szerepe (fertőzések, súlyos betegség)

Veszteség élmény

Nem gasztrointesztinális szomatikus betegség

Megoldatlan interperszonális nehézségek

Élvezeti szerekekkel való visszaélés

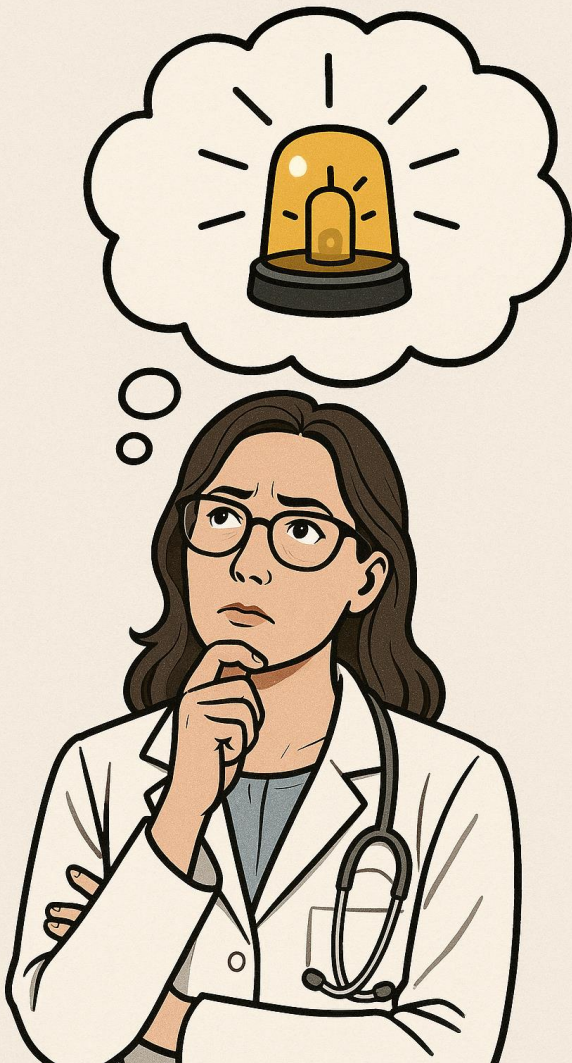
- **Háziorvos elsődleges feladata** megkülönböztetni az organikus betegséget a funkcionális betegségtől, és hogy szakorvoshoz irányítson, vagy hogy kezelje a fájdalom kiváltó okát.
- **Alarm tünet(ek)** fennállása esetén **szakorvosi beutalás szükséges**, mert ez(ek) súlyos organikus betegségre utalhatnak.

! Fontos azonban, hogy alarm tünetek hiányában is fennállhat organikus betegség.

- A **funkcionális rendellenességeket** a szervi kórkép biztos kizárása után kell figyelembe venni.
- A **funkcionális fájdalom** diagnózisának felállítása után az **ismétlődő vizsgálatok nem javasoltak**, és a beteget a rendelkezésre álló farmakológiai terápiás lehetőségek mellett pszichológiai támogatásra (pl. kognitív terápia) kell utalni.

Alarm tünetek vagy jelek

- Tünetek kezdete ≥ 50 év
- Nem szándékos testsúlycsökkenés ($>10\%$)
- Manifeszt vagy okkult tápcsatornai vérzésre utaló tünetek / vashiányos vérszegénység
- Éjszaka is jelentkező, alvásból ébresztő tünetek
- Tartós étvágytalanság vagy hányás
- Tartós láz
- Korábbi krónikus tünetcsoport megváltozása
- Progrediáló hasi fájdalom
- Pozitív családi anamnézis organikus tápcsatornai kórképek irányában
  - gasztrointesztinális daganat
  - gyulladós bélbetegség (IBD)

Széklet calprotectin (FCP) vizsgálat és értelmezése a klinikai gyakorlatban

DIAGNOSZTIKA

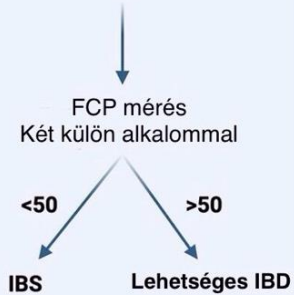
Laborvizsgálatok (limitált)

- Teljes vérkép
- Biokémia
VC, ionok, vesefunkció, májenzimek/ működési paraméterek, lipáz, TSH, TTG IgA
- CRP

- FCP-teszt
- FOBT-teszt
- Vizeletvizsgálat

Hasi UH
Nőgyógyászati szak-
vizsgálat

Diagnózis

- Alap/ szakellátás
- IBD-re utaló tünetek
-hasi fájdalom, hasmenés.

Emelkedett FCP-t okozó egyéb körülmények

- Divertikuláris megbetegedés
- Fertőző hasmenés
- NSAID-ok által kiváltott enteropátia
- Dekompenzált cirrózis
- Gyógyszerek - PPI-k, szteroidok, L-DOPA

Colitis ulcerosa

Cél $\leq 100\mu\text{g/g}$

Endoszkópos és szövettani remissziót jelez.

$> 250\mu\text{g/g}$

Endoszkóposan aktív betegségre utal, Mayo ≥ 1

$< 150\mu\text{g/g}$

Endoszkópos remissziót jelez, Mayo = 0

FCP ellenőrzése

- 6-12 havonta klinikai remisszióban
- 3-6 havonta klinikailag aktív állapotban

Vigyázat: proctitisben a mérés megbízhatatlan.

Crohn-betegség

Cél $\leq 250\mu\text{g/g}$

Műtét után $\leq 100\mu\text{g/g}$

Endoszkópos és szövettani remisszióra utal.

Ha az FCP két alkalommal emelkedett, mérlegeljük a vizsgálatot az aktív betegség megerősítésére.

- Endoszkópia
- Radiológia - MRI, UH

↓

Aktív betegség esetén ($\geq$ SES-CD 3), mérlegeljük a kezelés optimalizálását

Vigyázat: a mérés nem megbízható izolált vékonybélbetegségben.

IBD: gyulladós bélbetegség, FCP: széklet calprotectin, PPI: proton pumpa- gátló
FOBT: fecal occult blood test

Krónikus hasi fájdalom – Etiológiai tényezők

I. Hasfali fájdalom

II. **Zsigeri eredetű hasi fájdalom**

III. Szisztémás betegségekhez társuló hasi fájdalom szindrómák

IV. **Funkcionális gasztrointesztinális betegségek (FGID) vagy a bél-agy kölcsönhatás zavarai**

Zsigeri eredetű hasi fájdalom

Reflux betegség (GERD)
Peptikus fekélybetegség
Gyomorhurut és
nyombélgyulladás
Gyomorparalízis
Gyomorrák
Gyomor műtét utáni szindróma
Hasnyálmirigyrák
Krónikus hasnyálmirigy-gyulladás
Epehólyag-betegség
Epehólyag-eltávolítás utáni
szindróma
Máj- vagy epeutak rákja

Crohn-betegség
Fekélyes vastagbélgyulladás
Krónikus székrekedés
Divertikuláris betegség
Bélelzáródás
Krónikus mesenterialis ischaemia
Celiakus artéria szindróma
Hasi összenövés
Vastagbélrák
Sugárterápiás enterocolitis
Sérvek

Zsigeri eredetű hasi fájdalom – Idős kor

Reflux betegség (GERD)

Peptikus fekélybetegség

Gyomorhurut és

nyombélgyulladás

Gyomorparalízis

Gyomorrák

Gyomor műtét utáni szindróma

Hasnyálmirigy-rák

Krónikus hasnyálmirigy-gyulladás

**Epehólyag-betegség
(kalkulózus vagy akalkulózus)**

Epehólyag-eltávolítás utáni szindróma

Máj- vagy epeutak rákja

Crohn-betegség

Fekélyes vastagbélgyulladás

Krónikus székrekedés

Divertikuláris betegség

Bélelzáródás

Krónikus mesenterialis ischaemia

Celiakus artéria szindróma

Hasi összenövések

Vastagbél-rák

Sugárterápiás enterocolitis

Sérvek

Specifikus organikus betegség gyakoribb előfordulása.

Zsigeri eredetű hasi fájdalom – Idős kor

Reflux betegség (GERD)

Peptikus fekélybetegség

Gyomorhurut és

nyombélgyulladás

Gyomorparalízis

Gyomorrák

Gyomor műtét utáni szindróma

Hasnyálmirigyrák

Krónikus hasnyálmirigy-gyulladás

**Epehólyag-betegség
(kalkulózus vagy akalkulózus)**

Epehólyag-eltávolítás utáni szindróma

Máj- vagy epeutak rákja

- Herpes zoster
- Depresszió
- Szomatizáció

Crohn-betegség

Fekélyes vastagbélgyulladás

Krónikus székrekedés

Divertikuláris betegség

Bélelzáródás

Krónikus mesenterialis ischaemia

Celiakus artéria szindróma

Hasi összenövések

Vastagbélrák

Sugárterápiás enterocolitis

Sérvek

- *Szívelégtelenség*
- *Vesebetegség (pyelonephritis, prosztatagyulladás, neurogén hólyag)*
- *Méhprolapsus*

Az idősek hasi fájdalom – főbb szempontok és kihívások

Hasi fájdalom értékelésének nehézségei (a betegségre adott válasz megváltozik).

- sokkal tovább várnak mielőtt orvoshoz fordulnak
- a tünetek gyakran jellegtelenek
- a vizsgálati leletekkel kevésbé specifikusak
- társbetegségek jelenléte
- polifarmácia (pl. β -blokkolók, szteroidok, NSAID-ok és ópiátok) amelyek megváltoztathatják a betegségre adott válaszukat

Beteg beszámolási képesség limitált (károsodott hallás/ látás és kognitív funkciók)

Élet-jel eltérések hiányozhatnak (pl. láz, hipotenzió, tachycardia) az egyidejűleg alkalmazott gyógyszerek miatt (pl. β -blokkol és NSAID).

Fájdalomcsillapítás – kockázta-haszon arány felmérése, dózis megfelelő megválasztása (vese- és májelégtelenség), demencia és elesés kockázata.

Funkcionális gasztrointesztinális betegségek (FGID) vagy a bél-agy kölcsönhatás zavarai

---

Funkcionális dyspepsia (FD) (2-7%*)

Róma IV kritériumok

Irritábilis bél szindróma (IBS) (1-4%*)

Funkcionális hasi fájdalom szindróma (7-11%*)

Centrálisan mediált hasi fájdalom szindróma (CAPS) (0,5-1,7%*)

Narkotikus bél szindróma

Epehólyag diszkinézia

Oddi-sphincter diszfunkció

Levator ani szindróma

Proctalgia fugax

* globális prevalencia

Leginkább érintett korcsoport: 18–39 évesek.

Dohányzás kockázati tényező.

Az organikus betegség kizárását követően ezeket mint differenciáldiagnosztikai lehetőségeket mindenképpen számításba kell venni.

Egészségügyi szakmai irányelv

A felnőtt korú irritábilis bél szindrómában szenvedő betegek diagnózisa, terápiája és gondozása

Bizonyítékok szintje: az ajánlások rangsorolása a GRADE beosztás alapján

I. szint: erős ajánlás – hatékony, minden esetben választandó

IIa. szint: közepes ajánlás – valószínűleg hatékony, célszerű választani

IIb. szint: gyenge ajánlás – a hatékonyság nem kellően bizonyított, választható

Szint - Ajánlások

A - jó minőségű evidencia: További klinikai vizsgálatoktól nem várható, hogy megváltoztassák az állásfoglalást.

B - közepes minőségű evidencia: További klinikai vizsgálatok befolyásolhatják az állásfoglalást.

C - gyenge minőségű evidencia: További klinikai vizsgálatok jelentősen befolyásolhatják az állásfoglalást.

D - nagyon gyenge minőségű evidencia: Nagyon bizonytalan az állásfoglalás.

Nyomtatott verzió: Egészségügyi Közlöny

Elektronikus elérhetőség: <https://kollegium.aeck.hu>

Egészségügyi Szakmai Kollégium
Tagozatai és Tanácsai

A széklet formájának osztályozása a Bristol skála alapján

BRISTOL SZÉKLETSKÁLA				
TÍPUS 1		kemény, különálló csomók, mogyoróhoz hasonló	KÓROS	
TÍPUS 2		kolbász alakú kemény széklet, felülete csomós, fodros	KÓROS	
TÍPUS 3		kolbász alakú és állagú széklet de repedezett, egyenetlen felszínű	NORMÁLIS	
TÍPUS 4		kolbász alakú széklet, sima felületű és puha	IDEÁLIS	
TÍPUS 5		puha, sima felületű, több darabban érkező széklet	NORMÁLIS	
TÍPUS 6		bolyhosan összeálló szakadozott székletdarabok, pépes állag	KÓROS	
TÍPUS 7		vizes, teljesen folyékony széklet, szilárd darabokat nem tartalmaz	KÓROS	

Ajánlás 1. Az IBS diagnózisának felállításához javasolt a Róma IV. Kritériumok használata (II. b-C)

1. Visszatérő hasi fájdalom, amely legalább heti egyszer jelentkezett az elmúlt 3 hónapban, és a következők közül legalább kettővel társul:

- a. Székletürítéshez kapcsolódik
- b. A székletürítés gyakoriságának változásával jár
- c. A széklet állagának változásával jár

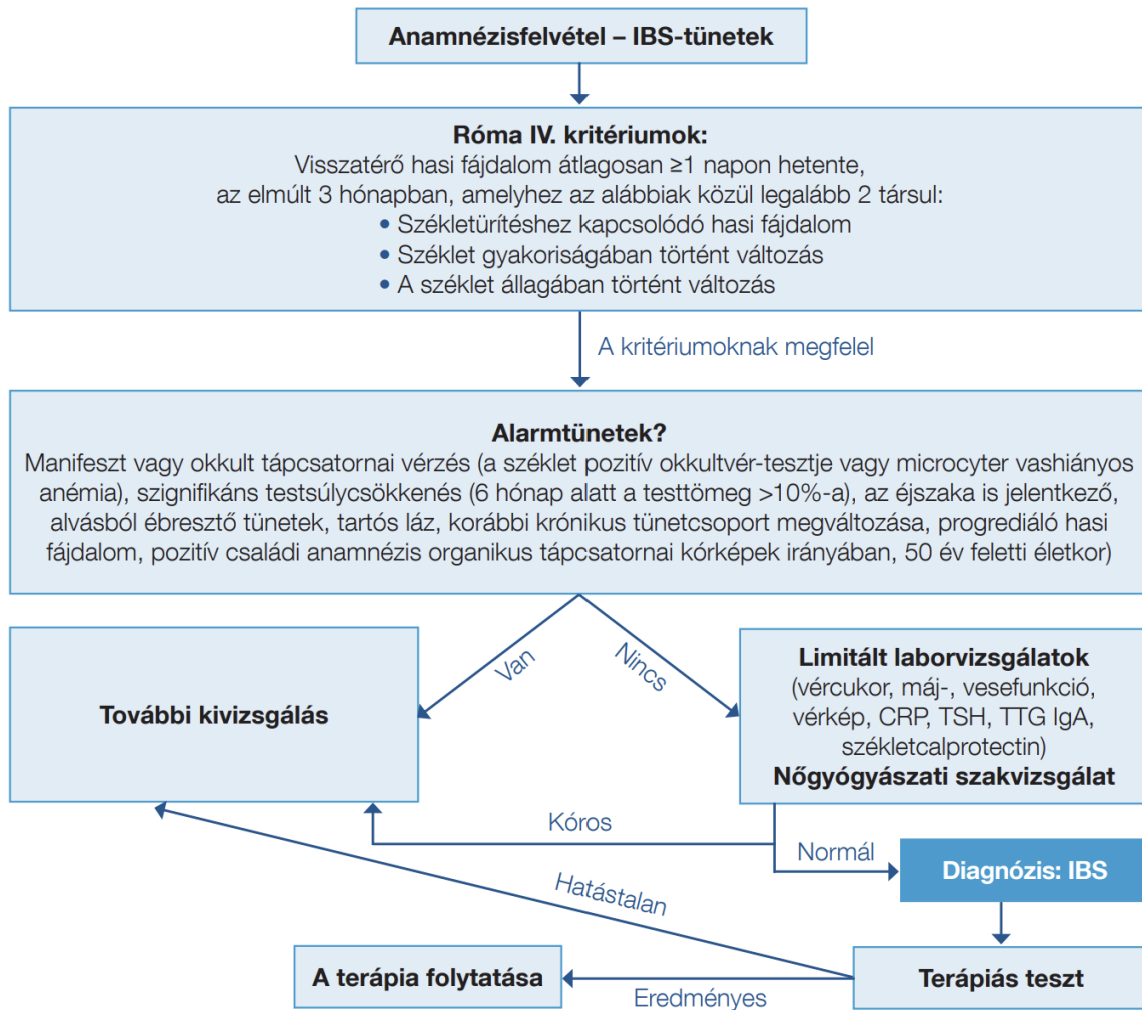
**TÜNETORIENTALT
POZITÍV MEGKÖZELÍTÉS**

ÉS

2. A panaszok legalább 6 hónapja kezdődtek, és az elmúlt 3 hónapban a következők szerint alakultak:

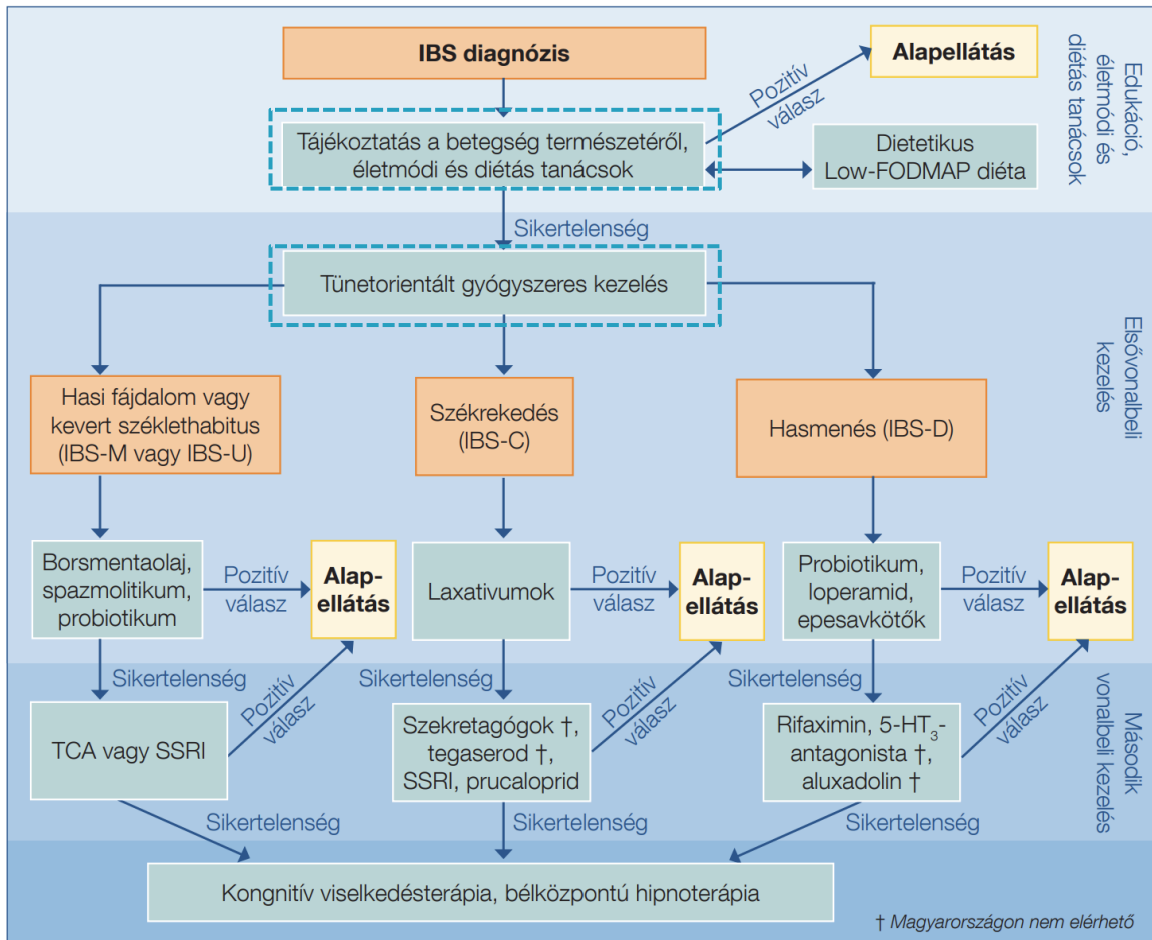
IBS-C	IBS-D	IBS-M	IBS-U
A székletek $\geq 25\%$ -a a Bristol-skálán 1. vagy 2. típusú, és a székletek $< 25\%$ -a a Bristol-skálán 6. vagy 7. típusú.	A székletek $\geq 25\%$ -a a Bristol-skálán 6. vagy 7. típusú, és a székletek $< 25\%$ -a a Bristol-skálán 1. vagy 2. típusú.	A székletek $\geq 25\%$ -a a Bristol-skálán 1. vagy 2. típusú, és a székletek $\geq 25\%$ -a a Bristol-skálán 6. vagy 7. típusú.	Azok a betegek, akik az IBS kritériumainak megfelelnek, de nem sorolhatóak egyik egyéb alkategóriába sem.

IBS-C = az IBS székletszorulással járó formája; IBS-D = az IBS hasmenéssel járó formája; IBS-M = IBS vegyes székletrenddel; IBS-U = nem osztályozható IBS

IBS diagnosztikus algoritmusa

Inczefi O. Diagnosis, treatment and care of patients with irritable bowel syndrome in adults-summary of a Hungarian guideline, Central European Journal of Gastroenterology and Hepatology, 2024.

IBS kezelési algoritmus

Inczefi O. Diagnosis, treatment and care of patients with irritable bowel syndrome in adults-summary of a Hungarian guideline, Central European Journal of Gastroenterology and Hepatology, 2024

Az IBS kezelése – összefoglalás

Magyarországon forgalomban levő gyógyszerek

	IBS-M/U	IBS-C	IBS-D
Első vonalban	borsmentaolaj spazmolitikum probiotikum	laxatívumok	probiotikum loperamid epesavkötők
Másodvonalban	TCA SSRI SNRI	<i>szekretagógok</i> <i>tegaserod</i> SSRI <u>prucaloprid</u>	5-HT3 antagonisták rifaximin <i>tegaserod</i> <i>eluxadolin</i>

IBS-C = az IBS székletszorulással járó formája; IBS-D = az IBS hasmenéssel járó formája;
 IBS-M = IBS vegyes székletrenddel; IBS-U = nem osztályozható IBS

TCA: triciklusos antidepresszívumok, SSRI: szelektív szerotoninvisszavétel-gátlók, SNRI: szelektív szerotonin-noradrenalin visszavétel gátlók

Simaizomgörcs oldás – drotaverin-hidroklorid

Terápiás javallatok

- Biliáris eredetű simaizomgörcsök: cholecystolithiasis, cholangiolithiasis, cholecystitis, pericholecystitis, cholangitis, papillitis.
- Húgyúti eredetű simaizomgörcsök: nephrolithiasis, ureterolithiasis, pyelitis, cystitis, hólyagtenesmus.

Adjuvánsként

- Gastrointestinalis eredetű simaizomgörcsök: ulcus ventriculi és duodeni, gastritis, cardia- és pylorusspasmus, enteritis, colitis, IBS, spastikus obstipatiós, illetve meteoristikus formái esetén.
- Gynaecologiai megbetegedésekben: dysmenorrhoea.

Adagolás és alkalmazás

Felnőttek esetén az ajánlott adag naponta 120-240 mg (2-3 részletben).